

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู

FACTORS RELATED TO QUALITY OF LIFE AMONG OLDER ADULTS WITH STROKE RECOVERY

อภันตรี บัวเหลือง 4737694 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ขวัญใจ อำนาจสัจย์ซื่อ, Ph.D. (Nursing), พัทธพร เกิดมมงคล, Ph.D. (Nursing), นิตยา วัจนะภูมิ, Ph.D. (Epidemiology)

บทคัดย่อ

โรคหลอดเลือดสมอง (stroke) เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญและเป็นสาเหตุสำคัญของการตายของประชากรทั่วโลกซึ่งพบบ่อยในผู้สูงอายุ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู ที่มารับบริการที่ศูนย์สรีรวิทยาเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2552 และ เดือนกุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 160 ราย โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟูส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง (ร้อยละ 90.6) จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Moment correlation coefficient) พบว่า ความสามารถในการทำกิจกรรม ($r=0.54$) ระดับการศึกษา ($r=0.30$) อาการผิดปกติของการรับรู้ความรู้สึก ($r=-0.30$) ระยะเวลาของการเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ($r=0.26$) อาการกล้ามเนื้อเกร็งกระตุก ($r=-0.26$) แรงสนับสนุนทางสังคม ($r=0.17$) อาการขาขาอ่อนแรง ($r=-0.17$) และอาการท้องผูก ($r=-0.16$) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$ และจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Backward multiple regression) พบว่า ระดับการศึกษา ตำแหน่งสมองที่มีพยาธิสภาพ ระยะเวลาของการเป็นโรคหลอดเลือดสมอง อาการขาขาอ่อนแรง การรับรู้ความรู้สึก ลดลง อาการผิดปกติของการมองเห็น อาการท้องผูก ความสามารถในการทำกิจกรรม และแรงสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู ได้ร้อยละ 48.7

จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการจัดบริการพยาบาลสาธารณสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู ระบบบริการต่อเนื่องควรส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การจัดการอาการผิดปกติและการควบคุมภาวะแทรกซ้อนจากโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคความดันโลหิตสูง เพื่อลดภาวะเสี่ยงต่อความพิการ นอกจากนี้ควรมีการจัดบริการเยี่ยมบ้านเพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มการมีส่วนร่วมของครอบครัว อาสาสมัคร หรือบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการดูแลผู้ป่วยที่ไม่สามารถมารับบริการด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการวางแผนพัฒนานุเคราะห์เพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟูให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต / โรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟู / ผู้สูงอายุ

FACTORS RELATED TO QUALITY OF LIFE AMONG OLDER ADULTS RECOVERING FROM A STROKE

APANTRE BUALEANG 4737694 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KWANJAI AMNATSATSUE, Ph.D. (NURSING),
PATCHARAPORN KERDMONGKOL, Ph.D. (NURSING), NITAYA VAJANAPOOM,
Ph.D. (EPIDEMIOLOGY)

ABSTRACT

Strokes have become a significant public health problem and the leading cause of death among the world population, particularly the aging population. This descriptive study was conducted to examine quality of life and its related factors among older adults undergoing stroke recovery. A total of 160 older patients undergoing stroke recovery who attended the Surindthorn institute between December 2009-February 2010 were interviewed by using a questionnaire developed by the researcher.

It was found that the majority of older survivors of stroke reported moderate level of quality of life (90.6%). According to Pearson Moment correlation coefficient analysis, functional ability ($r = 0.54$), educational level ($r = 0.30$), sensational decline ($r = -0.30$) duration of stroke diagnosis ($r = 0.26$) muscle spasm ($r = -0.26$) social support ($r = 0.17$) right leg weak ($r = -0.17$) and constipation ($r = -0.16$) were related to quality of life among the older adults with stroke recovery, at a statistically significant p-value of < 0.05 . Multivariate analysis (Backward multiple regression) revealed that educational level, site of pathology, duration of stroke diagnosis, weakened right leg, sensational decline, visual decline, constipation, functional ability, and social support can jointly explain about 48.7% of variance of quality of life among older patients recovering from a stroke.

The findings from this study can be used to guide public health nursing intervention to promote quality of life of those stroke patients. The continuing care should focus on functional ability improvement, symptoms and co-morbidity management, such as hypertension, to reduce disability. In addition, home visits should be included to build capacity and involvement of family, volunteers, and inter-disciplinary health team for the stroke patients and their care-givers. In addition, institute's policy should focus on strengthening development of personnel's skill and model of care for those elderly with stroke recovery.

KEY WORDS: STROKE / QUALITY OF LIFE / OLDER ADULTS

143 Pages